

39 וּלְאֵת־הַפֶּקֶאּ לַהּוֹפֵכִים, בַּמָּקוֹם לַאֲהוּב וּלְהַתְּאוּת תַּעֲנוּגוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה
 40 לְאֵהֶבֶת ה', תִּהְיֶה - הָאָדָם הַנִּלְחָם מִלַּחְמָה זֶה בְּבַחֲיִנַת "עַל
 41 אֵיבֹיךָ", דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת שְׂרָשָׁם לְמַעַלָּה הַשְּׂרֹשֶׁשׁ הָעֵלְיוֹן (עַל) שֶׁל
 42 הַתְּאוּת וְהַתַּעֲנוּגִים הַגִּשְׁמִיִּים, כִּי אֵין רַע יוֹרֵד מִלְּמַעַלָּה¹⁰
 43 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַעֲצָמוֹ הוּא עֵצֶם
 44 הַטּוֹב וְהֵרִי הַכֹּל בָּא מִמֶּנּוּ, וּנְמַצָּא
 45 שֶׁבְּשֹׂרֶשׁ וּמְקוֹר הַדְּבָרִים, הַכֹּל טוֹב
 46 וְשְׂרָשָׁם שֶׁל כָּל הַדְּבָרִים הַגִּשְׁמִיִּים
 47 וְכִלְלַת תְּאוּת הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא טוֹב
 48 שֶׁהוּא הַכּוּחַ הַמִּתְּאוּוֹה עֲצָמוֹ
 49 מִבַּחֲיִנַת מְרַפְּבָה עֲלִיוֹנָה
 50 שֶׁבְּקְדוּשָׁה כּוֹ' וּמְרַכְּבָה' הִיא
 51 עֲנִיין הַבִּיטוּל, כִּשֶׁם שֶׁמְרַכְּבָה כִּפְשׁוּטָה
 52 בְּטֵלָה לְחִלּוּטִין כִּלְפֵי הַרוּכֵב הַמְּנַהֵג
 53 אוֹתָהּ וְאֵין לָהּ שׁוּם רִצּוֹן מִשֶׁל עֲצָמָה.
 54 וּמוֹסִיף לְבָאָר¹¹, שֶׁ"עַל
 55 אֵיבֹיךָ" מִתְּפָרֵשׁ גַּם בְּפִירוּשׁ נוֹסֵף
 56 הֵינּוּ שְׁעֵם הַיִּצְיָאָה לְמִלַּחְמָה זֶה שֶׁל
 57 הַתַּגְּבּוּרָה עַל כּוּחַ הַמִּתְּאוּוֹה, הָאָדָם
 58 נִמְצָא 'לְמַעַלָּה מֵאֵיבֹיךָ', שֶׁאֵין
 59 לְאוֹיֵב הַעֲנִינִים שֶׁל הַיֶּפֶךְ הַקְּדוּשָׁה
 60 שֶׁלְּמִטָּה שְׁלִיטָה וְאַחֲזֶיהָ שֵׁם
 61 כּוֹ' וְהֵם לֹא שׁוֹלְטִים עַל הָאָדָם אֵלָּא
 62 הָאָדָם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם וּמִתְּגַבֵּר עֲלֵיהֶם
 63 וּנְמַצָּא אוֹתָם.

64 (ב) וְצָרִיף לְהַבִּין, אֵיךְ יִתְּאִים
 65 פְּרוּשׁ רַבְּנוּ הַזֵּקֵן בְּלִקוּטֵי תוֹרָה'
 66 הַנּוֹכַח לְעֵל, שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר בְּמִלַּחְמָה
 67 שֶׁל נִיחָצוֹן עַל הַתְּאוּת שֶׁהִיא עֲנִיין
 68 עֵינֵי בַעֲבֹדָת ה' עִם פְּרוּשׁ
 69 רַש"י¹² עַל פֶּסוּק זֶה
 70 שֶׁ"בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב
 71 מְדַבֵּר", מִלַּחְמָה שֶׁאֵינָה חוֹבָה.
 72 וּבְהַקְּדִים, שֶׁהַהוֹכְחָה שֶׁל
 73 רַש"י שֶׁ"בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת,
 74 הַפְּתוּב מְדַבֵּר" הִיא מְמָה
 75 שֶׁפְּתוּב בְּהַמְּשַׁךְ הַפֶּסוּק "וְיִשְׁבִּית
 76 שְׁבִיו", כִּי בְּמִלְחָמַת אֲרָץ

נִמְאֵר בְּתַחֲלִיל פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ:

1 כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֹיךָ וְגו'¹, וּמְבָאָר רַבְּנוּ הַזֵּקֵן
 2 בְּלִקוּטֵי תוֹרָה² סֵפֶר הַמְּכִיל מֵאִמְרֵי חֲסִידוֹת שֶׁלוּ עַל פְּרֻשֵׁי הַתּוֹרָה
 3 שֶׁל הַחֻמוֹשִׁים וְיִקְרָא-בְּמִדְּבָרֵיכֶם (וְנִתְּבָאָר עֲנִיין זֶה גַּם בְּדְרוּשֵׁי
 4 מֵאִמְרֵי חֲסִידוֹת שֶׁל אֲדַמוּ"ר
 5 הָאֲמֻצְעִי³ בְּנוֹ שֶׁל אֲדַמוּ"ר הַזֵּקֵן,
 6 וּבְדְרוּשֵׁי הַיִּצְמַח צֶדֶק נִכְדוֹ שֶׁל
 7 אֲדַמוּ"ר הַזֵּקֵן וְחֲתָנּוֹ שֶׁל אֲדַמוּ"ר
 8 הָאֲמֻצְעִי וְהַגְּהוֹתִיו⁴ הַגְּהוֹת
 9 (הַעֲרוֹת, בִּיאוּרִים וְתוֹסֵפוֹת) שֶׁל
 10 אֲדַמוּ"ר הַיִּצְמַח צֶדֶק לְמֵאִמְרֵי אֲדַמוּ"ר
 11 הַזֵּקֵן, וּבְדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ
 12 נְשִׂיאֵינוּ שֶׁלְאַחֲרֵי-זֶה⁵ כְּדוּרוֹת
 13 הַבָּאִים, אַחֲרֵי אֲדַמוּ"ר הַיִּצְמַח צֶדֶק),
 14 דְּאִתָּא מוֹבָא בְּזִהְרָה⁶ שְׁעַת
 15 צְלוֹתָא שְׁעַת קְרָבָא זְמַן הַתְּפִילָּה,
 16 הוּא זְמַן קָרֵב (מִלַּחְמָה), וּמְבִיא⁷
 17 אֲדַמוּ"ר הַזֵּקֵן בְּמֵאִמְרֵי זֶה גַּם מָה
 18 שֶׁפְּתוּב⁸ בְּכֹרֶת יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְיוֹסֵף
 19 לְגַבֵּי הַנַּחֲלָה שֶׁהוּא מוֹרִישׁ לוֹ אֲשֶׁר
 20 לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמָרִי
 21 בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי, וְתַרְגָּם
 22 אֲוִנְקְלוֹס אֶת הַמִּילִים 'בְּחַרְבֵי
 23 וּבְקִשְׁתִּי': בְּצִלוֹתִי וּבְכַעֲבוֹתִי
 24 בְּתַפְלִיתִי וּבְכַשְׁתִּי, וְהֵינּוּ, שְׁמָה
 25 שֶׁפְּתוּב "כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה"
 26 גו' קָאֵי מְכוּוֹן עַל הַמִּלְחָמָה
 27 שֶׁבַעֲבֹדָת הַתְּפִילָּה.
 28 וּמוֹסִיף רַבְּנוּ הַזֵּקֵן לְפָרֵשׁ עַל-
 29 פִּי חֲסִידוֹת גַּם אֶת הַמְּשַׁךְ
 30 הַפְּתוּב ("כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה)
 31 עַל אֵיבֹיךָ"⁹, פְּרִירוּשׁ: כִּי-
 32 תִצָּא כֹּאשֶׁר תִצָּא לְמִלְחָמָה זֶה
 33 לְנִצָּחַ וְלַהֲתַגְּבֵר עַל כַּחַ הַמִּתְּאָוֶה
 34 שֶׁבְּנִפְשׁוֹ לְקַרְרָה בְּתַעֲנוּגֵי
 35 עוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִיִּים לְקַר
 36 וּלְעַנּוֹן אֶת הַהֲתַלְּבָחוֹת שֶׁל הַתְּאוּת
 37 לְתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי

בס"ד. שבת פרשת כי-תצא, י"ד אלול, ה'תשכ"ה (הנחה בלתי מוגה)

כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אֵיבֹיךָ וְגו'¹, וּמְבָאָר
 רַבְּנוּ הַזֵּקֵן בְּלִקוּטֵי תוֹרָה² (וְנִתְּבָאָר
 גַּם בְּדְרוּשֵׁי אֲדַמוּ"ר הָאֲמֻצְעִי³, וּבְדְרוּשֵׁי הַיִּצְמַח
 צֶדֶק וְהַגְּהוֹתִיו⁴, וּבְדְרוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵינוּ
 שֶׁלְאַחֲרֵי-זֶה⁵), דְּאִתָּא בְּזִהְרָה⁶ שְׁעַת צְלוֹתָא שְׁעַת
 קְרָבָא, וּמְבִיא⁷ גַּם מָה שֶׁפְּתוּב⁸ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד
 הָאֲמָרִי בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתִּי, וְתַרְגָּם אֲוִנְקְלוֹס:
 בְּצִלוֹתִי וּבְכַעֲבוֹתִי, וְהֵינּוּ, שְׁמָה שֶׁפְּתוּב "כִּי-תִצָּא
 לְמִלְחָמָה" גו' קָאֵי עַל הַמִּלְחָמָה שֶׁבַעֲבֹדָת
 הַתְּפִילָּה. וּמוֹסִיף רַבְּנוּ הַזֵּקֵן לְפָרֵשׁ גַּם אֶת הַמְּשַׁךְ
 הַפְּתוּב ("כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה) עַל אֵיבֹיךָ"⁹,
 פְּרִירוּשׁ: כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה זֶה לְנִצָּחַ כַּחַ הַמִּתְּאָוֶה
 שֶׁבְּנִפְשׁוֹ לְקַרְרָה בְּתַעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִיִּים
 וּלְאֵת־הַפֶּקֶאּ לַאֲהֶבֶת ה', תִּהְיֶה בְּבַחֲיִנַת "עַל
 אֵיבֹיךָ", דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת שְׂרָשָׁם לְמַעַלָּה, כִּי אֵין
 רַע יוֹרֵד מִלְּמַעַלָּה¹⁰, וְשְׂרָשָׁם הוּא טוֹב שֶׁהוּא
 מִבַּחֲיִנַת מְרַפְּבָה עֲלִיוֹנָה שֶׁבְּקְדוּשָׁה כּוֹ'. וּמוֹסִיף
 לְבָאָר¹¹, שֶׁ"עַל אֵיבֹיךָ" הֵינּוּ 'לְמַעַלָּה מֵאֵיבֹיךָ',
 שֶׁאֵין לְאוֹיֵב שֶׁלְּמִטָּה שְׁלִיטָה וְאַחֲזֶיהָ שֵׁם כּוֹ'.
 (ב) וְצָרִיף לְהַבִּין, אֵיךְ יִתְּאִים פְּרוּשׁ רַבְּנוּ הַזֵּקֵן
 עִם פְּרוּשׁ רַש"י¹² שֶׁ"בְּמִלְחָמַת
 הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבֵּר". וּבְהַקְּדִים, שֶׁהַהוֹכְחָה
 שֶׁל רַש"י שֶׁ"בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבֵּר"
 הִיא מְמָה שֶׁפְּתוּב "וְיִשְׁבִּית שְׁבִיו", כִּי בְּמִלְחָמַת

(1) ריש פרשתנו. (2) רד"ה כי תצא הא' והב' (לד, ג. לה, ג). (3) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי פרשתנו ע' תפא ואילך. (4) ראה אוה"ת פרשתנו ע' תתע ואילך. ע' תתפכ. (5) ראה סה"מ תרכ"ט ע' רפב ואילך. (6) כ"ה בשם הזהר בלקו"ת שם. ובכ"מ. וראה זח"ג רמג, א (ברע"מ). (7) רד"ה כי תצא הא' (לד, ג). (8) ויחי מח, כב. (9) לקו"ת פרשתנו לה, ריש ע"ב. (10) ראה ב"ר פנ"א, ג. של"ה קו, ב. ועוד. תניא אגה"ק ס"יא. (11) שם לו, רע"א. (12) בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 84 ואילך (ממאמר זה).

כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אויבְךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 לַמִּלְחָמָה עַל אויבְךָ, שֶׁהֲצִיּוּי הוּא עִצֵּם הַדָּבָר שֶׁהֲצִיּוּיָאָה
 43 לַמִּלְחָמָה תִּהְיֶה "עַל אויבְךָ", הֵינּוּ, לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַהוּתוֹ שֶׁל
 44 הָאוֹיֵב כְּפִי שֶׁהוּא בְּשֵׁרְשׁוֹ וּמְקוּרֹוֹ כו' וְהִי בְּשׂוֹרֵשׁ וּמְקוּרֵי הָעֵלְיוֹן
 45 בְּיִדְּאֵי שֶׁהַכּוֹל בָּטֵל לְאִלּוּקוֹת (עַל־דֶּרֶךְ פְּרוּשׁ רַש"י בְּפָסוּק
 46 "וְרֵאִיתָ סוּס וְרֹכֵב" גו',
 47 שְׂדֵהוּ כְּפִי שֶׁהֵם בְּעֵינַי
 48 הַקָּב"ה, כִּלְשׁוֹן רַש"י הַמּוּבָא לְעִיל,
 49 "בְּעֵינַי הוּא רַב, אֲבָל בְּעֵינַי אֵינוֹ
 50 רַב"), שְׁעַל־יְדִי־הָ הַהִתְבּוֹנְנוֹת
 51 בְּשׂוֹרֵשׁ וּמְקוּרֵי הָאוֹיֵב תִּתְבַּטֵּל
 52 הַיְרָאָה הַפְּחוּ מִמֶּנּוּ, וְיִהְיֶה קֵל
 53 יוֹתֵר לְנִצְחֹו. וּמוֹבָן, שֶׁכֵּל זֶה
 54 שִׁיף גַּם בְּמִלְחָמַת חוּבָה
 55 כְּפִשׁוּטָה, וּבְמִלְאָ גַּם בְּמִלְחָמָה
 56 הַרוּחָנִית שֶׁבְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה.
 57 אֲמָנָם, מִצַּד סִיּוּם הַכְּתוּב
 58 "וְשָׁבִית שְׁבִיּוֹ" (שְׂאִינוֹ שִׁיף
 59 בְּמִלְחָמַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּאֲמֹר,
 60 כִּיּוֹן שֶׁבְּמִלְחָמָה זֶה חַל הַצִּיּוּר לֹא
 61 תִּחִיָּה כֹל נִשְׁמָה), מִשְׁתַּנָּה גַּם
 62 פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא בְּמָה
 63 שֶׁכְּתוּב "כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה",
 64 שְׂאִין פְּרוּשׁוֹ 'פֶּאֶשֶׁר' תֵּצֵא
 65 לַמִּלְחָמָה וּלְפִי זֶה לֹא יִתְכַּן שֶׁלֹּא
 66 תֵּצֵא וְרַק מוֹעֵד הִצִּיאָה לֹא מְפֹרֵשׁ,
 67 אֲלֹא "כִּי תֵצֵא" פִּירוּשׁוֹ אִם תֵּצֵא
 68 לַמִּלְחָמָה וּמִשְׁמַעוֹ, יִתְכַּן שֶׁתֵּצֵא
 69 וְיִתְכַּן שֶׁלֹּא תֵצֵא, פִּיּוֹן
 70 שֶׁ"בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַכְּתוּב
 71 מְדַבֵּר"16, כְּפִירוּשׁ רַש"י.
 72 וְעַל־פִּי־הָ אֵינוֹ מוֹבָן, אֵיךְ
 73 יִתְאָיֵם זֶה הַפִּירוּשׁ שֶׁל רַש"י הָאֹמֵר
 74 שֶׁמְדוּבָר בְּמִלְחָמַת רִשׁוּת עִם
 75 פְּרוּשׁ רַבְּנֵי הַזֵּקֵן שֶׁקָּאֵי הַכְּתוּב
 76 "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" עַל הַמִּלְחָמָה
 77 שֶׁבְּעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה, הָרִי
 78 מִלְחָמָה זֶה הַמִּלְחָמָה מוֹל כּוֹחַ
 79 הַמַּתְאוּוֹה' בַּעַת הַתְּפִלָּה, אֵינָה

1 יִשְׂרָאֵל בְּמִלְחַמַת הַחוּבָה לְכַבּוֹשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּה נְצִטּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 2 בְּכַנִּיסַתם לְאֶרֶץ אֵין לֹמֵר "וְשָׁבִית שְׁבִיּוֹ", שֶׁהִי כְּבַר נְאֻמָּר13
 3 לֹא תִחִיָּה כָּל נִשְׁמָה מֵהָאוֹמֹת הַנִּמְצָאוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בַּעַת הַכְּנִיסָה
 4 לְאֶרֶץ, וְאִם־כֵּן אֵין לִקְחַת שְׁבִיּוּיִם. אֲבָל מָה שֶׁכְּתוּב "כִּי־תֵצֵא
 5 לַמִּלְחָמָה (אֲזִי תִהְיֶה) עַל
 6 אויבְךָ", יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם
 7 בְּפִשׁוּטוֹ שֶׁל מְקָרָא14 וְלֹא רַק
 8 כְּפִירוּשׁ הַכְּתוּב עַל־פִּי חֲסִידוֹת לֹא
 9 רַק בְּמִלְחָמַת הַרְשׁוּת אֲלֹא גַּם
 10 בְּמִלְחָמַת חוּבָה, וְהֵינּוּ,
 11 שֶׁכְּתוּב זֶה "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל
 12 אויבְךָ" בָּא לְבָאֵר (לֹא רַק
 13 הַדִּין דְ"וְשָׁבִית שְׁבִיּוֹ"
 14 שֶׁבְּסִיּוּם הַכְּתוּב, אֲלֹא גַּם)
 15 שֶׁהֲצִיּוּיָאָה לַמִּלְחָמָה צְרִיכָה
 16 לְהִיּוֹת מִלְכַתְחִילָה בְּאוֹפֵן דְ"עַל
 17 אויבְךָ", מִתּוֹךְ הַכּוֹרָה שֶׁנִּמְצָאִים מֵעַל
 18 הָאוֹיֵב (וּלְפִי הַפִּירוּשִׁים הַשּׁוֹנִים בְּעַל
 19 אויבְךָ הָאֹמְרִים לְעִיל) שְׁעַל־יְדִי־
 20 זֶה כַּאֲשֶׁר הִצִּיאָה לַמִּלְחָמָה
 21 מִלְכַתְחִילָה הִיא 'עַל אויבְךָ' יִהְיֶה
 22 הַנִּצְחָוֹן בְּמִלְחָמָה. וְעַל־דֶּרֶךְ
 23 מָה שֶׁכְּתוּב בְּפָרֵשׁה שֶׁלְּפָנַי־
 24 זֶה15 פֵּרֵשׁת' שׁוּפְטִים, "כִּי־תֵצֵא
 25 לַמִּלְחָמָה גו' וְרֵאִיתָ סוּס
 26 וְרֹכֵב עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא
 27 מֵהֶם גו'", הֵינּוּ, שֶׁתּוֹכֵן
 28 הַכְּתוּב הוּא הַצִּיּוּר לֹא
 29 תִירָא מֵהֶם, פִּיּוֹן שֶׁבְּעֵינַי
 30 הַקָּב"ה פּוֹלֵם כֹּל הַסּוּסִים וְכֹל
 31 הַרְכָבִים הַרְבִּים שֶׁל הָאוֹיֵב נִחְשָׁבִים רַק
 32 כְּסוּס אֶחָד בְּלִבְדוֹ, כְּפִי שֶׁמְדַיֵּק
 33 רַש"י מָה שֶׁכְּתוּב "סוּס
 34 וְרֹכֵב" לְשׁוֹן יְחִיד, וּמִפֵּרֵשׁ:
 35 "סוּס וְרֹכֵב. בְּעֵינַי כּוֹלֵם כְּסוּס אֶחָד, וְכֵן
 36 הוּא אֹמֵר וְהִכִּית אֶת מִדִּין כַּאֲשֶׁר אֶחָד
 37 וְכֵן הוּא אֹמֵר כִּי בֹא סוּס פֵּרַעַה. עִם
 38 רַב מִמֶּךָ. בְּעֵינַי הוּא רַב, אֲבָל בְּעֵינַי
 39 אֵינוֹ רַב".
 40 וְעַל־דֶּרֶךְ־זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ מָה
 41 שֶׁכְּתוּב בָּאֵן "כִּי־תֵצֵא

(13 שׁוּפְטִים כ, טז. 14) אָף שֶׁלֹּא נִתְפָּרֵשׁ בְּפִירוּשׁוֹ - כִּידוּעַ מִ"שׁ הַרְשָׁבִים" (ר"פ וִישָׁב) בְּשֵׁם רַש"י, "שֶׁאִילוֹ הִי לֹו פְּנֵאֵי הִי' צְרִיךְ לְעִשׂוֹת פִּירוּשִׁים אַחֲרַיִם לְפִי הַפְּשׁוּטוֹת הַמִּתְחַדְּשִׁים בְּכָל יוֹם". (15 שׁוּפְטִים שֵׁם, א. 16) רָאָה גַם לְקוּ"שׁ שֵׁם ע' .80

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וממשיף אדמו"ר הזקן לְבָאֵר, ש"בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם
 2 מִתְגַּבֵּר עָלָיו" מחדש, גם אם אתמול האדם הצליח להכניע את יצרו
 3 ולהתגבר עליו, וְצָרִיף בְּכָל יוֹם לְהַמְשִׁיף מלמעלה למטה בְּחִינַת
 4 אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה כדי להכניע את אש התאוות ואש היצר הרע. וממשיך
 5 ומבאר מדוע העבודה וה'מלחמה' הזו
 6 צריכה להיות בכל יום ויום, כִּי הִנֵּה
 7 כְּתִיב¹⁹ "יָמִים יוֹצְרוּ" הקדוש-
 8 ברוך-הוא ברא ויצר ימים, שֵׁשׁ
 9 מִסְפָּר וְקִצְבָה לְשָׁנֵי חַיֵּי
 10 הָאָדָם, כלשון הכתוב בתהילים יָמֵי
 11 שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה
 12 גו'²⁰, וְלֹא נִתְּנָו הַיָּמִים הַקְּצוּבִים
 13 לכל אדם לְנַפְשׁוֹ הָאֱלֹקִית
 14 שְׁבָקָרְבוֹ, כִּי הַנְּשָׁמָה אֵינָה
 15 צְרִיכָה תְּקוּן לְעֲצָמָה כו'²¹
 16 וירידת הנשמה למטה לחיות בתוך גוף
 17 גשמי בעולם הזה איננה לצורך הנשמה
 18 עצמה שלפני הירידה אין בה כל פגם
 19 ואינה זקוקה לתיקון, אֲלֵא מִסְפָּר
 20 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל חַיֵּי הָאָדָם נִתְּן
 21 לְהַתְּלַבֵּשׁ בוֹ בְּנוֹפוֹ נַפְשׁוֹ
 22 הַבְּהִמִית, וְשָׁנָיו קְצוּבִים לוֹ
 23 בְּמִסְפָּר שֶׁשְׁעָרָה חֻקְמָתוֹ
 24 יִתְּבַרְךָ שְׁיִוֵּכַל לְשֵׂאת בְּנַפְשׁוֹ
 25 לְהַעֲלוֹת מִמְּנֵה מִנְּפִשׁוֹ הַבְּהִמִית
 26 כְּל־בְּךָ כְּמוֹת כּוֹ שֶׁל פְּחוֹת
 27 וְנִצּוּצִים נִיצוּצוֹת שֶׁל אֱלֹקוֹת
 28 שְׁנִפְּלוּ שָׁמָּה בְּנֶפֶשׁ הַבְּהִמִית, כּמוֹ
 29 בְּעֵינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כִּלְכָּל בְּשִׁבְרֵית
 30 הַפְּלִים כו' (בְּמִבְּאֵר עֲנִין זֶה
 31 בְּרַבּוּי מַאֲמָרֵי חִסְדוֹת)
 32 כּמִבּוֹאֵר בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת, הַעוֹלָמוֹת
 33 בְּמַתְּכֹנֶת הַנוֹכְחִית, עִם 'סֹדֵר'
 34 הַשְּׁתַּלְשׁוֹת הַדְּרָגָתִי וְמוֹסְדוֹר וְעֵשֶׁר
 35 סְפִירוֹת שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם מְלוּבָשִׁים
 36 בְּתוֹךְ כְּלִים רַאיוּיִם לְקִלְיַתָּם, נִקְרָאִים
 37 'עוֹלָם הַתִּיקוּן'. וְלִיְתִיקוּן קִדְּם 'עוֹלָם הַתּוֹהוֹ' בּוֹ הֵיוּ אוֹרוֹת מְרוּבָבִים וְכִלִּים
 38 מוֹעֲטִים, מִצַּב שְׁגָרָם לְשִׁבְרֵית הַכְּלִים וְנִפְּלָה' שֶׁל נִיצוּצוֹת קְרוֹשָׁה וְאֱלֹקוֹת
 39 לְתַחמוּמִים שֶׁמְחוּץ לְגוֹבְלוֹת הַקְּרוֹשָׁה.
 40 וְעַל־פִּי־זֶה נִמְצָא שֶׁהַמְּלַחְמָה שֶׁבְּעִבּוּרֵת הַתְּפִלָּה הוּא עֲנִין
 41 עֲקָרִי בְּעִבּוּדֵת ה', וְעַד שְׁזוּהֵי תְּכִלִּית הַמְּטָרָה שֶׁל כָּל עֲנִין וְיִרְדַּת
 42 הַנְּשָׁמָה בְּגוֹף, שֶׁהִיא יְרִידָה גְּדוּלָה בִּיּוֹתֵר, כּמוֹ יְרִידָה מֵאִיגְרָא רָמָה

1 רְשׁוֹת אֲלֵא חוֹבָה¹⁷, וְאֲדַרְבָּה, לא חובה רגילה ככל שאר ענייני
 2 התורה והמצוות אלא החובה היותר גדולה (עוד יותר מהחייב
 3 דְּקִיּוּם הַמְּצוֹת¹⁸ שכל אחת מהן היא עניין מסויים ומיוחד בעבודה ה'
 4 ואילו ההתגברות על כוח המתאוה של הנפש הבהמית היא עניין כללי ויסודי
 5 בעבודת ה'), וְכִמּוּכָן החשיבות של
 6 עבודת התפילה הנקראת 'מלחמה'
 7 מִמָּה שְׁמִבְּאֵר רַבְּנֵי הַזִּקְנִי⁷
 8 במאמר זה ב'לקוטי תורה' שְׁעָנִין
 9 הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל הַתְּפִלָּה הוּא
 10 בְּרוּמָה לְמַשְׁמַעוֹת הַרוּחָנִית שֶׁל עֲנִין
 11 הַקְּרִבּוּת שְׁנִקְרִיב כָּל אֶחָד אֶת
 12 נַפְשׁוֹ הַבְּהִמִית וְיִקְרַב אוֹתָהּ
 13 לְאֱלֹקוֹת, לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל הָאֱלֹקוֹת
 14 וְלִקְשָׁרָה בְּשִׁרְשָׁהּ וּמְקוּרָה הַעֲלִיין
 15 שֶׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית גַּם־כֵּן, וְלֹא
 16 רַק הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית שׁוֹרֶשֶׁת וּמְקוּרָה
 17 בְּקְרוֹשָׁה, אֲלֵא גַם הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית
 18 הַשּׁוֹרֶשׁ שֶׁלָּהּ הוּא מִיּוֹד הָאֵשׁ
 19 הַרוּחָנִי הַעֲלִיין, וּמְקוּרָה חוּצָבָה
 20 וְיּוֹדֵתָה בְּהִרְי קֹדֶשׁ בְּדוּגוֹת
 21 גְּבוּהוֹת בְּאֱלֹקוֹת, מְרַפְּכָה
 22 הַעֲלִינָה, וּבְמִרְכָּבָה יֵשׁ, כְּמִתּוֹאֵר
 23 בְּנִבּוּאֵת יִזְחָקָל, מְלֹאכִים עֲלִינִים
 24 הַנִּקְרָאִים 'חֵיוֹת הַקְּדוֹשׁ' עֲלֵיהֶם נִאֵמַר
 25 שִׁישׁ לָהֶם פְּנֵי אֲרִיָּה פְּנֵי שׁוֹר
 26 כו', וְעֵינִינִים נְעִלִים אֵלֶּה בְּקְרוֹשָׁה הֵם
 27 הַשּׁוֹרֶשׁ וְהַמְּקוּרָה שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמִית
 28 אֲלֵא שֶׁלְּאַחַר יְרִידַת
 29 וְהַשְּׁתַּלְשׁוֹת וְהַתְּלַבְּשׁוֹת
 30 הַעֲנִינִים הַנְּעִלִים בְּאֱלֹקוֹת כִּפִּי שֶׁהֵם
 31 בְּמִרְכָּבָה הַעֲלִינָה לְהַתְּלַבֵּשׁ
 32 בְּשְׁבַעִים שָׁרִים שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם,
 33 הֵינּוּ בְּחִינּוֹת רוּחָנִית שֶׁמְהוּוֹת מְקוּרָה
 34 הַשְּׁפַעָה לְשַׁבְּעִים אוֹמוֹת הָעוֹלָם,
 35 שְׁמָרֵי הָאוֹפְנִים, הַפְּסוּלֵת
 36 וְהַחֲצִיזוּנוֹת שֶׁל הַמְּלֹאכִים הַעֲלִינִים
 37 הַנִּקְרָאִים 'אוֹפְנִים' נִמְשָׁף לְמַטָּה מִהַדְּרוֹת הַעֲלִינּוֹת הָאִמּוֹרוֹת, מְבַחֲנֵית יִסוּד
 38 הָאֵשׁ שֶׁלְּמַעֲלָה תְּעַנּוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה וְהַכֹּחַ הַמְּתַאָּה לְתַעֲנוּגִים אֵלֶּה
 39 שֶׁהוּא גַם־כֵּן בְּחִינַת חֻקְמֵימֵימֵי הָאֵשׁ וְהַתּוֹאוֹת לְתַעֲנוּגִים גְּשָׁמִים הֵן
 40 חֻקּוֹת כֹּאשׁ בּוֹעֵרָת, וְגַם הַיֵּצֵר הַרַע עֲצוּמוֹ הוּא אֵשׁ זֶר דּוֹלֵק,
 41 וְצָרִיף בְּעִבּוּדֵת הַתְּפִלָּה, הַנִּקְרָאֵת 'מִלְּחָמָה' לְהַעֲלוֹת אֶת הַנֶּפֶשׁ
 42 הַבְּהִמִית לְשִׁרְשָׁהּ בְּחִינַת אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה כו'.

(17) כמו שהקשה באוה"ת שופטים (ע' תחסד) על מלחמה (דשופטים כ, א) ומציין לד"ה "כי תצא למלחמה". (18) ראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך. (19) תהלים קלט, טז. (20) שם צ, י. (21) תניא פל"ז (מת, ב).

כִּי־תֵצֵא לַמַּלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בין ביורו בדרך מלחמה לביורו בדרך שלום הָרִי זֶה הַחֲלוּקִים²⁵ הַחֲבֻדִים
 2 בֵּין עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּיּוּר בְּדֶרֶךְ מַלְחָמָה, "שְׁעַת קֶרְבָּא"
 3 שַׁעַת קֶרֶב וּמַלְחָמָה, בִּיּוּר עַל יְדֵי הַתְּעַסְקוֹת יִשְׂרָאֵל עִם יֵצֵר הָרַע כְּדֵי לְהַתְּגַבֵּר
 4 עָלָיו - לְעֲבוֹדַת הַתּוֹרָה, שְׁ"דְרָךְיָהּ דְרָכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ
 5 שְׁלוֹם"²⁶, בִּיּוּר עַל יְדֵי עֵיסוֹק
 6 בְּתוֹרָה בְּאוֹפֵן שֶׁהִיצֵר הָרַע מִתְּבַרֵר
 7 מִמֶּלֶא. וְהִינּוּ, שְׁעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה
 8 הוּא עֵנִין בְּיּוּר הַיֵּצֵר הָרַע
 9 מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, יוֹרֵד אֶל הַיֵּצֵר
 10 הָרַע וְהַעֲלֵאתוֹ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה עַל־
 11 יְדֵי הַתְּלַבְּשׁוֹת הַמְּבַרֵר (נֶפֶשׁ
 12 הָאֱלֹקִית) בְּמַתְּבַרֵר (נֶפֶשׁ
 13 הַבְּהֵמִית) וְהוּרִי הַהֲתַלְבְּשׁוֹת הִיא עַל
 14 יְדֵי שֶׁהַמְּבַרֵר יוֹרֵד אֶל הַמְּתַבַּרֵר, וְלִכְן
 15 זֶה בָּא עַל־יְדֵי מַלְחָמָה
 16 וְיִגִּיעַהּ כִּי הַהֲתַלְבְּשׁוֹת מַחֲיִיבֵת מִגַּע
 17 קְרוֹב עִם הַיֵּצֵר הָרַע וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית.
 18 אָבֵל הַבְּרֹר שְׁעַל־יְדֵי תּוֹרָה
 19 הוּא מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה (פְּדִיּוּעַ
 20 שְׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת "לְחֶם מִן
 21 הַשָּׁמַיִם"²⁷, מוֹזֵן רוּחַנִי שִׁוִּיר
 22 וְנִשְׁמָךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה), וְהַבִּיּוּר הוּא
 23 בְּדֶרֶךְ מִמֶּלֶא, שְׁעַל־יְדֵי
 24 לְיִמּוּד הַתּוֹרָה הָאֲדָם מִמְּשִׁיךְ
 25 מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּמְגַלָּה אֱלֹקוֹת
 26 בְּנֶפֶשׁוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה כֹּאשֶׁר
 27 הָאֱלֹקוֹת מֵאִירָה בְּנֶפֶשׁ הָאֲדָם בְּגִלּוֹ,
 28 מִתְּבַטֵּל (וּמַתְּבַרֵר) הַיֵּצֵר הָרַע
 29 מֵאֲלִיו מְבַלֵּי צוּרֶךְ 'לְהַתְּלַבֵּשׁ' בּוֹ
 30 וְלְהַתְּעַסֵּק אֹתוֹ יִשְׂרָאֵל.
 31 וְעַל־פִּי־זֶה מוֹכֵן הַטַּעַם הַפְּנִימִי
 32 עַל מָה שֶׁבְּרֹר הַיֵּצֵר הָרַע
 33 עַל־יְדֵי מַלְחָמָה (שֶׁהוּא עֵנִין
 34 עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה) נִקְרָא
 35 "מַלְחָמַת הַרְשׁוּת", אִף שֶׁאֵין
 36 מְדוּבָר בְּעֵנִין עִיקְרֵי עֲבוֹדַת ה', כִּי
 37 יִשְׁנֶנּוּ גַם בְּרֹר בְּאוֹפֵן שֶׁל
 38 מְנוּחָה לְלֵא קֶרֶב וּמַלְחָמָה, עַל־
 39 יְדֵי עֲבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה כְּמִבְּאוּר
 40 לְעִיל.

1 לְבִירָא עֲמֻקָּתָא²² מִגַּע גְּבוּהָ לְבוּר עֵמוֹק. וְאִיךְ אֶפְשָׁר לֹמַר עַל
 2 זֶה "בְּמַלְחָמַת הַרְשׁוּת, הַפְּתוּב מְדַבֵּר", וּמַעֲתָה מִתְּחִזְקַת הַשְּׂאֵלָה
 3 אִיךְ מֵתֵאִים פִּירוּשׁ אֲדוּמִ"ר הוֹקֵן שֶׁמְדוּבָר בְּמַלְחָמָה שֶׁל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא
 4 חוֹבָה גְּמוּרָה וְעֵנִין עִיקְרֵי עֲבוֹדַת ה' עִם פִּירוּשׁ רִש"י שֶׁהַכְּתוּב מְדַבֵּר
 5 ב'מַלְחַמַת רִשׁוֹת'?

6 (ג) אִף הָעֵנִין הוּא, שְׁגַם לְפִי
 7 פִּירוּשׁ רַבְּנֵי הַזְּקֵן שְׁמָה
 8 שְׁפָתוֹב "כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה"
 9 קָאִי מִכוּון עַל הַמַּלְחָמָה
 10 שְׁבַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, אֶפְשָׁר
 11 לְפָרֵשׁ "כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה"
 12 כְּמוֹ לְפִי פִירוּשׁ רִש"י, מִלְּשׁוֹן
 13 'אִם', שְׁזָהוּ עֵנִין שֶׁל רְשׁוּת.
 14 הִינּוּ יִתְכַן שֶׁתֵּצֵא וְיִתְכַן שֶׁלֹּא תֵּצֵא,
 15 וְאִם תֵּצֵא אִזִּי קִימִים הַצִּיּוּרִים
 16 שֶׁבַה־מִשְׁךְ הַפְּרֹשָׁה, וְאִף שֶׁעֲבוֹדַת
 17 הַתְּפִלָּה הִיא עֵנִין עִיקְרֵי עֲבוֹדַת ה',
 18 גַם בְּעֵנִין זֶה אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ "כִּי תֵצֵא",
 19 בְּמִשְׁמַעוֹת שֶׁל "אִם תֵּצֵא", הִינּוּ דָבָר
 20 שֶׁיִּתְכַן שֶׁלֹּא יִהְיֶה, כִּי מָה
 21 שְׁבַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה הִיא
 22 מַלְחָמַת חוֹבָה וְלֹא 'רְשׁוּת' אֲצֵל
 23 כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הָרִי
 24 זֶה רַק בְּתַחֲלַת עֲבוֹדָתוֹ, אָבֵל
 25 לְאֶחָד־יְזֶה לְאַחַר שֶׁהָאֲדָם עָבַר אֶת
 26 הַשֶּׁלֶב הָרֵאשׁוֹן עֲבוֹדַת ה' וְעַל
 27 לְדוֹרָה יוֹתֵר גְּבוּהָ, אֶפְשָׁרִים שְׁנֵי
 28 אוֹפְנֵי עֲבוֹדָה, תּוֹרָה אוֹ
 29 תְּפִלָּה וְלֹא בְּהִכְרַח שֶׁעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה
 30 הִיא חוֹבָה גְּמוּרָה לְגַבִּי, כִּי שֶׁמִּשְׁיַךְ
 31 וּמִבְּאוּר.
 32 וְהָעֵנִין בְּזֶה, דְּהִנֵּה מְבַרֵר
 33 בְּכֹמָה מְקוֹמוֹת²³ בְּתוֹרַת
 34 הַחֲסִידוֹת שִׁישׁ שְׁנֵי אוֹפְנִים
 35 בְּבִיּוּר הַיֵּצֵר הָרַע הַפְּרֹדָה הַטּוֹב
 36 שֶׁבּוֹ מִהָרַע שֶׁבּוֹ, וְתִקְוֵנוּ וְהַעֲלֵאתוֹ
 37 לְקְרוֹשָׁה, בְּדֶרֶךְ מַלְחָמָה מִתּוֹךְ
 38 מֵאֵבֶק אִתּוֹ, וּבְדֶרֶךְ שְׁלוֹם עַל יְדֵי
 39 שֶׁהוֹפְכִים גַם אוֹתוֹ לְטוֹב.
 40 וּבְכִלּוֹת²⁴ בְּאוֹפֵן כְּלִי, הַחֲבֻדִים

(22) ע"פ לשון חז"ל - חגיגה ה, ב. (23) תו"א בראשית ה, ד ואילך. לקו"ת במדבר ג, ד ואילך. ועוד. (24) בפרטיות - גם בתורה יש עה"ח ואילנא דטו"ר (ראה תניא אגה"ק סכ"ו), או ש"ס ירושלמי וש"ס בבלי (שערי אורה כד, א). וראה טעהמ"צ להאריז"ל ואתחנן ושער המצוות שם, שהאריז"ל ה' מקשה בכח כו' עסק ההלכה כדי לשבר הקליפה כו'; ובתפלה - תפלה דחול ודשבת וקראת לשבת עונג (תו"א בשלח סה, ג). (25) ראה בארוכה ד"ה ת"ר נ"ח תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קס ואילך). ויאמר משה תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 105 ואילך). (26) משלי ג, יז. (27) של"ה במסכת פסחים שלו קסה, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אחד מהם פועל מעלה ויתרון בשני, וכשם שללימוד התורה שלאחר התפילה
 2 יש מעלה ויתרון כתוצאה מהתפילה שקדמה לו, ולכן יש בו מעלה לגבי לימוד
 3 התורה שקודם התפילה, הנה כמו־כן ישנה גם הפעולה וההשפעה
 4 דְלִימוּד הַתּוֹרָה עַל עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה שְׁנַעֲשִׂית הַתְּפִלָּה, כתוצאה
 5 מלימוד התורה, בְּאוֹפֵן נַעֲלָה
 6 יוֹתֵר מאשר התפילה מצד עצמה.
 7 (ד) וַיֵּשׁ לְקֹשֶׁר הָאָמוֹר לְעִיל בְּעֵינָי שְׁנֵי אוֹפְנֵי הָעֲבוֹדָה
 8 דְתְּפִלָּה וְתוֹרָה, עִם עֵינָיו
 9 ועבודת ה' המיוחדת שֶׁל חֵדֶשׁ
 10 אֱלוֹל. ובפֶּרֶט עַל־פִּי הַיְדוּעַ
 11 שְׁבִדְרוּשֵׁי מאמרי הַחֲסִידוֹת
 12 שְׁבִלְקוּטֵי תוֹרָה, הֵנָּה כָּבֵר
 13 בְּפִרְשַׁת "רְאָה" שקביעותה היא
 14 בשבת מברכים או בראש חודש אֱלוֹל
 15 מְדוּבָר אודות עֵינָיו חֵדֶשׁ
 16 אֱלוֹל, וְעַל־אֶחָת־כִּמְהָ־וְכִמְהָ
 17 בְּפִרְשַׁת "כִּי־תֵצֵא" שקביעותה
 18 היא לאחר שכבר עברו כמה וכמה
 19 ימים מחודש אֱלוֹל.
 20 וְהֵעֵנָן בְּזָה, דְּהֵנָּה כְּתִיב³³
 21 בִּשְׂרִיר הַשִּׁירִים "אֲנִי לְדוּדֵי
 22 וְדוּדֵי לֵי" אֲנִי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, נִמְשָׁכִים
 23 וּמִתְקַרְבִּים אֶל הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
 24 וְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְקַרֵּב אֶל
 25 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (רְאִישֵׁי־תִיבוֹת
 26 אֱלוֹל³⁴) הַרוּעָה בְּשׁוֹשָׁנִים".
 27 וַיְדוּעַ שְׁנֵי פְרוּשִׁים
 28 בְּעֵינָי "הַרוּעָה בְּשׁוֹשָׁנִים"³⁵.
 29 פְּרוּשׁ אֶחָד, שְׁשׁוֹשָׁנָה יֵשׁ בָּהּ
 30 תְּלִיסָר עֲלֵין שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה עֵלִים
 31 כְּנֶגֶד י"ג מְכִילֵין דְּרַחֲמֵי³⁶
 32 שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרְחָמִים
 33 (הַאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה, א. אֶל־ב. רְחוּם. ג.
 34 וְחֻנּוּן. ד. אֶרֶךְ. ה. אֲפִים. ו. רֹבֵב חֶסֶד.
 35 ז. וְאִמּוּת. ח. נּוֹצֵר חֶסֶד. ט. לְאֶלְפִים. י.
 36 נוֹשָׂא עוּנוֹן. יא. וּפְשַׁע. יב. וְחֻטְאָה. יג.
 37 וְנִקְוָה). וְהֵינּוּ, שְׁבַח־דֶּשׁ אֱלוֹל
 38 מְאִירוֹת וּמִתְגַּלּוֹת י"ג מִדּוֹת
 39 הַרְחָמִים³⁷, וְעֵינָי זֶה שֶׁל גִּילּוֹי
 40 מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁנֵי בְּכָל־לוֹת
 41 לְעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה.

1 1 וְזֶהוּ גַם מֵה שְׁפָתוֹב בְּסִיּוּם הַפְּרָשָׁה²⁸ פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ פְּרִשְׁת כִּי
 2 תֵצֵא וְהִיא בְּהֵינִיחַ הַיְוִי אֶלְקִיךָ לְךָ מִכָּל אֵיבֶיךָ גו', כְּלוּמֵר,
 3 הַתּוֹרָה מְדַבֵּרַת עַל מִצַּב שְׁבו הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְסִיעַ לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל שִׁיחַ
 4 בְּמִנוּחָה מִכָּל הָאוֹיְבִים סְבִיבִים שְׁאֵזוּ אֵין צוֹרֵךְ בְּעֵינָי שֶׁל מִלְחָמָה,
 5 וְכִמוּ שְׁפָתוֹב²⁹ כְּדַבְּרֵי דוד הַמֶּלֶךְ
 6 לְגַבֵּי הַפְּסֻקַת הַמִּרְד וְהַתְּנַגּוֹת כְּלַפּוּי
 7 מִצַּד אֲנִשֵׁי אֲבִשְׁלוּם פְּדָה בְּשָׁלוֹם
 8 נִפְשֵׁי מְקָרְבִי לִי גו' פְּדוֹת וְנִיִּצְחוֹן
 9 כְּדַבְּרֵי שְׁלוֹם, לֵלֵא צוֹרֵךְ בְּמִלְחָמָה,
 10 וְכְתִיב³⁰ תּוֹרָה בְּבִרְכוֹת שֶׁהַקְדוּשׁ־
 11 בְּרוּךְ־הוּא מְבַטֵּחַ לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל עַל קִיּוּם
 12 הַמִּצְוּוֹת וְחֵרֵב לֹא־תֵעָבֵר
 13 בְּאַרְצְכֶם, וְאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל
 14 שֶׁהַבְּרָכָה הִיא אֶפִּילוֹ חֵרֵב שֶׁל
 15 שְׁלוֹם³¹ גַּם לֹא תֵעָבֹר בְּאֶרֶץ, כְּלוּמֵר
 16 מִצַּב שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מִלְחָמָה כִּלְל וְאֶפִּילוֹ
 17 לֹא כְּלֵי מִלְחָמָה, וְאֵזוּ הָעֲבוֹדָה
 18 הִיא בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה, שְׁאֵהוּ
 19 אוֹפֵן הָעֲבוֹדָה שְׁעַל־יְדֵי
 20 לְיִמּוּד הַתּוֹרָה, כְּמִבּוּאֵר לְעִיל.
 21 וְעוֹד זֹאת, עֵינָי נוֹסֵף שְׁבוּ בֵּא לְיָדֵי
 22 בִּטּוּי עֵינָי זֶה שֶׁעֲבוֹדַת ה' הִיא לֵלֵא
 23 מִלְחָמוֹת וּמֵאֲבָקִים אֵלֵא בְּרוּךְ שֶׁל
 24 שְׁלוֹם, שְׁגַם כְּאִשֶׁר נִמְצָאִים
 25 בְּמַעֲמָד וּמִצַּב שְׁנֵי צוֹרֵךְ
 26 בְּעֵינָי הַמִּלְחָמָה שְׁפַעֲבוֹדַת
 27 הַתְּפִלָּה, כְּאִמְרוּ לְעִיל שׁוֹה הַמִּצַּב
 28 'בְּחִילַת הָעֲבוֹדָה', בְּשִׁלְבִים הַרְאֵנוּ
 29 כְּעֲבוֹדַת ה', הֵנָּה עַל־יְדֵי לְיִמּוּד
 30 הַתּוֹרָה בּוֹ עוֹסְקִים בְּנוֹסֵף לְתַפִּילָה,
 31 שְׁזוּהִי הָעֲבוֹדָה שְׁבִדְרוּךְ
 32 מְנוּחָה לֵלֵא כִּלְ מִלְחָמָה, נַעֲשִׂית
 33 גַּם עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּאוֹפֵן
 34 אֶחָד לְגַמְרֵי וְזֹאת אֵף עַל פִּי
 35 שֶׁעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה מִצַּד עֲצֻמָּה כֵּן
 36 קְשׁוּרָה בְּמִלְחָמוֹת, כְּמִבּוּאֵר לְעִיל.
 37 וְהֵינּוּ, דְּכָשֵׁם שְׁמַעֲלַת הַעֶסֶק
 38 בְּתוֹרָה שְׁאֶחָר הַתְּפִלָּה הוּא
 39 גְבוּהָ יוֹתֵר מִתּוֹרָה שְׁקוּדָם
 40 הַתְּפִלָּה³², שְׁזוּהוּ מֵה
 41 שֶׁהַתְּפִלָּה פּוֹעֲלַת עַל הַתּוֹרָה,
 42 כְּלוּמֵר, הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הֵם שְׁנֵי עֵינָיִים שׁוֹנִים כְּעֲבוֹדַת ה' אֲבֵל עִם זֹאת כִּלְ

(28) פרשתנו כה, יט. (29) תהלים נה, יט. (30) בחוקותי כו, ו. (31) תענית כב, ב. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קנב ואילך. תש"ד ע' 83. ע' 106 ואילך. (32) לקו"ת ברכה צו, ב. (33) שה"ש ו, ג. (34) פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים שה"ש שם. (35) הובאו בד"ה אני לדודי בלקו"ת פ' ראה (לב, ד ואילך). (36) ראה זח"א א, א. (37) לקו"ת שם, א.

כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל אוֹיְבֶיךָ וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וּפְרוּשׁ שְׁנֵי ב"הרועה בשושנים", אַל תִּקְרִי שׁוֹשְׁנִים אֶלֶּא
 2 שְׁשׁוֹנִים³⁸, בְּאוֹתָם שְׁשׁוֹנִים ועוסקים ולומדים בתורה³⁹ ונמצא
 3 שהן עניין עבודה התפילה, הבירור בדרך מלחמה, והן עניין לימוד התורה,
 4 הבירור בדרך שלום, שייך במיוחד לחודש אלול.
 5 וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׁבַעֲנֵינְךָ הַתְּגִלּוֹת
 6 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים (הַפְּרוּשׁ
 7 הָרֵאשׁוֹן בְּ"הַרְוּעָה
 8 בְּשׁוֹשְׁנִים" הקשור בכך שלשושנה
 9 יש שלוש עשרה עלים, כאמור) יֵשׁ
 10 הַפְּרוּשׁ גְּדוֹל בֵּין הַתְּגִלּוֹת י"ג
 11 מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ אֶלּוּל
 12 לְהַתְּגַלּוֹת י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים
 13 שְׁבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים⁴⁰, וְאַחַד
 14 הַחֲלוּקִים הוּא, שֶׁהַתְּגִלּוֹת
 15 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבִיּוֹם
 16 הַכַּפּוּרִים הוּא עֵקֶר עֲנָן
 17 "דוֹדֵי לִי" הַתְּגִלּוֹת וְהַתְּקַרְבוֹת שֶׁל
 18 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ
 19 מִלְמַעֲלָה לְמַטֵּה שְׁבָא לְאַחֲרֵי
 20 הָעֵבֶרֶדָה דְ"אַנִּי לְדוֹדִי"
 21 הַתְּקַרְבוֹת שֶׁל הָאָדָם לְאַלּוּקוֹת בְּדֶרֶךְ
 22 מִלְמַטֵּה לְמַעֲלָה, וְאֵלּוּ הַתְּגִלּוֹת
 23 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ
 24 אֶלּוּל הוּא הָאָרֶה מִלְמַעֲלָה לְמַטֵּה
 25 עֲנָן "דוֹדֵי לִי" שְׁעֵנִינוּ
 26 לְעוֹרֵר אֶת הָעֵבֶרֶדָה דְ"אַנִּי
 27 לְדוֹדִי" מִלְמַטֵּה לְמַעֲלָה, דְ"הִנְנִי,
 28 בְּחִינַת אֲתַעְרוּתָא-דְלַעֲיִלָא
 29 הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְמַעֲלָה, מִצַּד הָאֲלּוּקוֹת,
 30 שְׁמַעוֹרְרַת אֶת הָאֲתַעְרוּתָא-
 31 דְלַתְמָא הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְמַטֵּה, מִצַּד
 32 הָאָדָם, שְׁדָהוּ עַל-דֶּרֶךְ עֲנָן
 33 הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הָאָרֶה וְהַמְשַׁכָּה
 34 מְלַמְעֵלָה לְמַטֵּה, כְּמוֹ לְחָם
 35 מִן הַשָּׁמַיִם (פְּנ"ל).
 36 וְנִמְצָא, שְׁגַם עֲנָן הַתְּגִלּוֹת
 37 י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים שְׁבַחֲדָשׁ
 38 אֶלּוּל שְׁשִׁיף לְעֲנָן הַתְּפִלָּה,
 39 כַּמְבּוֹאֵר לַעֲלִיל, הוּא בְּאוֹפֶן שְׁשִׁיף
 40 גַם לְעֲנָן הַתּוֹרָה, שְׁלֹכֵן הִנֵּה
 41 כְּתוּצָא מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה גַם עֲנָן
 42 הַתְּפִלָּה הוּא בְּאוֹפֶן נְעִלָה
 43 יוֹתֵר (פְּנ"ל סְעִיף ג).

44 וְזֶהוּ הִיתְרוֹן וְהַמַּעֲלָה הַמִּיּוֹחֵד
 45 כּוֹלָה, שְׁמַעֲלָתוֹ הִיא לֹא רַק בְּעֲנָן הַתְּפִלָּה (הַפְּרוּשׁ
 46 הָרֵאשׁוֹן דְ"הַרְוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים", עֲנִין י"ג מִדּוֹת הַרְחָמִים), אֶלֶּא
 47 גַם בְּעֲנָן הַתּוֹרָה (הַפְּרוּשׁ הַשְּׁנֵי דְ"הַרְוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים" עֲנִין
 48 הַשֵּׁנִי שֶׁל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה), שְׁלֹכֵן
 49 צְרִיף לְהוֹסִיף יוֹתֵר בְּחוּדֵשׁ אֶלּוּל
 50 גַם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שְׁדָהוּ
 51 הָעֵבֶרֶדָה שְׁבַדְרָף מְנוּחָה
 52 וְשָׁלוֹם דּוֹקָא, לֵאל מַגַּע קְרוֹב עִם
 53 הַיָּצֵר הָרַע וְהַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית כְּמוֹ
 54 בְּעַבְדוֹת הַתְּפִלָּה, וּבְכַפְרָט עֲנִין
 55 הַשָּׁלוֹם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא בְּמִיּוֹחֵד
 56 עַל-יְדֵי לִימוּד פְּנִימִיּוֹת
 57 הַתּוֹרָה, רְזִין וְרְזִין סוּדוֹת וְרְזִין דְרִזִּין
 58 וְסוּדֵי סוּדוֹת שְׁבַתּוֹרָה, שֶׁעַל חֶלֶק
 59 זֶה בְּתוֹרָה נִמְרָ דְלִית תְּמָן שְׁאִין
 60 שֶׁם לֹא קוּשְׁיָא כּוּ' וְלֹא
 61 מַחְלֻקָת כּוּ'⁴¹, הֵינּוּ שֶׁהַשָּׁלוֹם
 62 וְהַעֲדָר הַמַּלְחָמָה מוֹדְגִשִׁים עַד כִּי כֵךְ
 63 שְׁאִילוּ בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה עֲצַמִּים אִין
 64 קוּשִׁיּוֹת וְאִין מַחְלֻקוֹת כּוֹלָל גַּם
 65 הַפְּצַת הַמַּעֲנִינּוֹת שֶׁל פְּנִימִיּוֹת
 66 הַתּוֹרָה חוּצָה בְּדַרְכֵי שָׁלוֹם,
 67 וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֲמַתִּית
 68 וְשְׁלָמוֹת הָעֲנָן דְ"פְדָה
 69 בְּשָׁלוֹם" גו', הַפְּדוֹת הָאֲמַתִּית
 70 וְהַשְּׁלִימָה בְּגֵאוּלָה הָאֲמַתִּית
 71 וְהַשְּׁלָמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ
 72 צְדָקָנוּ, שְׁאֵז יְקוּיִם הֵיעוּד⁴²
 73 שְׁאִמְר הַנְּבִיאִי יִשְׁעִיהוּ עַל מִצַּב הָעוֹלָם
 74 בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ מְלָאָה הָאֲרָץ דְעָה
 75 אֶת הַיָּוֵי כְּפִיִּים לְיָם מְכַסִּים
 76 כֶּשֶׁם שְׁמֵי הַיָּם מְכַסִּים אֶת כָּל קִרְקַע
 77 הַיָּם, כֵּךְ הַדְּעָה אֶת ה' תַּכְסֵה וְתַמְלֵא
 78 אֶת כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵו.

27 רְזִין וְרְזִין דְרִזִּין שְׁבַתּוֹרָה, דְלִית תְּמָן לֹא קוּשְׁיָא כּוּ' וְלֹא מַחְלֻקָת כּוּ'⁴¹, כּוֹלָל
 28 גַם הַפְּצַת הַמַּעֲנִינּוֹת חוּצָה בְּדַרְכֵי שָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים אֲמַתִּית וְשְׁלָמוֹת
 29 הָעֲנָן דְ"פְדָה בְּשָׁלוֹם" גו', בְּגֵאוּלָה הָאֲמַתִּית וְהַשְּׁלָמָה עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ,
 30 שְׁאֵז יְקוּיִם הֵיעוּד⁴² מְלָאָה הָאֲרָץ דְעָה אֶת הַיָּוֵי כְּפִיִּים לְיָם מְכַסִּים.

(38) שבת ל, ב. זח"ב עדר, א. (39) זהר שם כ, ב. (40) ראה לקו"ת שם לד, ב. אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תכז. (41) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). וראה אגה"ק שבהערה 24. ובכ"מ. (42) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם סוף הל' מלכים.